

## Kirkkonummen toimielinten eettiset ohjeet, elinvoimajaoston lausunto

Elinvoimajaosto 22.11.2023 § 42

840/00.01.02/2023

Valmistelija	kunnanjohtaja Virpi Sailas <a href="mailto:etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi">etunimi.sukunimi@kirkkonummi.fi</a> , puh. 09 29671 (vaihe)
Päätösehdotus	Kunnanjohtaja Sailas Virpi  Elinvoimajaosto päättää antaa huomionsa eettisistä ohjeista ja ohjeesta epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä.
Käsittely	Kunnanjohtaja Virpi Sailas esitteli asiaa kokouksessa.  Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi ja totesi, että keskustelun aikana jäsen Reetta Hyvärinen oli tehnyt seuraavan evästysehdotuksen:  Nyt käsiteltävänä oleva luonnos eettisistä ohjeista keskittyy luottamushenkilöiden keskinäiseen käyttäytymiseen. Tarve laatia käytöksen eettiset ohjeet syntyi kuitenkin erityisesti edellisen valtuustokauden aikana tehdyistä kyselyistä, joissa kävi selvästi ilmi työntekijöihin kohdistuva epäasiallinen käytös luottamushenkilöiden puolelta. Luottamushenkilöiden epäasiallinen käytös on omiaan heikentämään työhyvinvointia ja työn tuloksellisuutta ja aiheuttaa esimerkiksi tarpeetonta vaihtuvuutta. Epäasiallinen käytös on kokijalleen ja työyhteisölle kuormittavaa ja voi vaarantaa jopa työntekijöiden terveyden. Epäasiallinen käytös ei lisää myöskään työnantajakuvan houkuttelevuutta ja vaikeuttaa näin ollen rekrytointeja. Näin ollen on välttämätöntä, että ohjetta täydennetään jatkovalmistelussa seuraavilla seikoilla: Luottamushenkilön epäasiallinen käytös työntekijää kohtaan. Ohjeissa on tultava ilmi se, että kunnalla on työnantajana velvollisuus puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen kunnan työntekijää kohtaa ja kuvaus siitä, mitä epäasiallinen käytös voi olla. Esimerkiksi kunta- ja hyvinvointialueiden työnantajien lehden mukaan epäasiallinen käytös voi ilmetä esimerkiksi rasistisena tai seksuaalisena häirintänä, jatkuvana tai toistuvana työn väheksymisenä tai vaikeuttamisena, perättömien juurujen levittämisenä, epäasiallisena puheena tai julkisena mollaamisena. Tällainen käytös voi ilmetä kokouksessa, julkisessa keskustelussa, lehtien palstoilla, internetissä tai kunnan työpaikoilla. Koska kunnassa toimivalta puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen on lähinnä kunnanhallituksella ja valtuustolla, on ohjeessa tultava ilmi myös menettely ja vastuut, mikäli epäasiallista käytöstä esiintyy sekä puuttumisveloitteen laiminlyönnin seuraamukset, jotka voivat olla esimerkiksi rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisia. Esitetyt lisäykset ovat välttämättömiä, jotta epäasiallisen käytöksen vakavuus ja velvollisuus siihen puuttumiseksi tulevat kaikkien luottamushenkilöiden tietoon.  Evästyistä kannatti Markus Myllyniemi.  Puheenjohtajan tiedustellessa evästys hyväksyttiin yksimielisesti.
Päätös	Elinvoimajaosto antoi huomionsa eettisistä ohjeista ja ohjeesta epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä.  Lisäksi elinvoimajaosto hyväksyi seuraavan evästyksen:

Nyt käsiteltävänä oleva luonnos eettisistä ohjeista keskittyy luottamushenkilöiden keskinäiseen käyttäytymiseen. Tarve laatia käytöksen eettiset ohjeet syntyi kuitenkin erityisesti edellisen valtuustokauden aikana tehdyistä kyselyistä, joissa kävi selvästi ilmi työntekijöihin kohdistuva epäasiallinen käytös luottamushenkilöiden puolelta. Luottamushenkilöiden epäasiallinen käytös on omiaan heikentämään työhyvinvointia ja työn tuloksellisuutta ja aiheuttaa esimerkiksi tarpeetonta vaihtuvuutta. Epäasiallinen käytös on kokijalleen ja työyhteisölle kuormittavaa ja voi vaarantaa jopa työntekijöiden terveyden. Epäasiallinen käytös ei lisää myöskään työnantajakuvan houkuttelevuutta ja vaikeuttaa näin ollen rekrytointia. Näin ollen on välttämätöntä, että ohjetta täydennetään jatkovalmistelussa seuraavilla seikoilla: Luottamushenkilön epäasiallinen käytös työntekijää kohtaan. Ohjeissa on tultava ilmi se, että kunnalla on työnantajana velvollisuus puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen kunnan työntekijää kohtaan ja kuvaus siitä, mitä epäasiallinen käytös voi olla. Esimerkiksi kunta- ja hyvinvointialueiden työnantajien lehdessä mukaan epäasiallinen käytös voi ilmetä esimerkiksi rasistisena tai seksuaalisena häirintänä, jatkuvana tai toistuvana työn väheksymisenä tai vaikeuttamisena, perättömien juurujen levittämisenä, epäasiallisena puheena tai julkisena mollaamisena. Tällainen käytös voi ilmetä kokouksessa, julkisessa keskustelussa, lehtien palstoilla, internetissä tai kunnan työpaikoilla. Koska kunnassa toimivalta puuttua luottamushenkilön epäasialliseen käytökseen on lähinnä kunnanhallituksella ja valtuustolla, on ohjeessa tultava ilmi myös menettely ja vastuut, mikäli epäasiallista käytöstä esiintyy sekä puuttumisveloitteen laiminlyönnin seuraamukset, jotka voivat olla esimerkiksi rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisia. Esitetyt lisäykset ovat välttämättömiä, jotta epäasiallisen käytöksen vakavuus ja velvollisuus siihen puuttumiseksi tulevat kaikkien luottamushenkilöiden tietoon.

## Selostus

Kirkkonummen kunnan eettiset ohjeet on laadittu kunnan toimivan johtamisen ja yhteistyön tueksi sekä lisäämään avoimuutta yhteisistä toimintatavoista. Valmistelu on osa kunnan strategian uudistamista ja sen vaikuttavaa toimeenpanoa. Eettiset ohjeet on määrä hyväksyä Kirkkonummen kuntastrategian hyväksynnän yhteydessä alkuvuodesta 2024. Valtuuston hyväksymät eettiset ohjeet ovat samalla myös strategian toimintatapaohje, joka linjaa kunnassa toimivien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden toimintaa ja yhteistyötä.

## **Laadinta käynnistyi lokakuussa valtuuston iltakoulussa**

Eettisen ohjeiston luonnos on laadittu valtuuston 9.10.2023 pitämän iltakoulun ennakotehtävän ja iltakoulussa käytyjen Erätauko-dialogien aineiston pohjalta. Dialogeja käytiin yhteensä yhdeksän, joista kolme käytiin ruotsiksi ja kuusi suomeksi. Ennakotehtävällä ja dialogeilla haettiin luottamushenkilöiden ajatuksia ja näkemyksiä eettisten ohjeiden pohjaksi. Näiden kautta ohjeistoon on noussut Kirkkonummen luottamushenkilöille merkityksellisiä asioita. Lisäksi kokonaisuutta täydennettiin ohjeella epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä. Epäasiallisen käytöksen kohtaamisen ohje nähtiin tärkeänä osana eettisiä ohjeita.

Dialogeissa (9.10.) puhuttiin omasta kokemuksesta ja niissä pyrittiin ymmärtämään omia ja toistemme ajatuksia sekä asiakokonaisuutta paremmin. Keskustelut olivat luottamuksellisia ja niissä noudatettiin rakentavan keskustelun pelisääntöjä. Keskusteluista laadittiin yhteenveto, josta yksittäisten luottamushenkilöiden näkemykset ei ole tunnistettavissa.

## **Eettisten ohjeiden osa-alueet**

Eettiset ohjeet rakentuvat viidestä eri osa-alueesta ja niiden keskeisimmät nostot on koottu huoneentauluksi:

### ***Arvostava käytös ja rakentava keskustelukulttuuri***

- Arvostava käytös ja kunnioitus luovat toiminnan perustan
- Rakentava keskustelukulttuuri ja dialogisuus ovat vuorovaikutuksen keskiössä

### ***Vastuullinen ja johdonmukainen tiedolla johtaminen***

- Strategia ohjaa päätöksentekoa
- Toimimme vastuullisesti ja demokraattisesti
- Valmistaudumme huolella
- Johdamme tiedolla ja sitoudumme päätöksiin

### ***Osallisuuden ja avoimen hallinnon kehittäminen***

- Osallisuus on edellytys demokratialle
- Hallinnon avoimuus on johdon vastuulla

### ***Luottamushenkilöiden yhteistyön vahvistaminen ja puheenjohtajien rooli***

- Valtuustoryhmien puheenjohtajien rooli on keskeinen
- Valtuustoryhmien yhteistyö on vuorovaikutteista
- Valtuustoryhmien välinen yhteistyö on rakentavaa

### ***Yhteisiin toimintatapoihin sitoutuminen ja arviointi***

- Eettiset ohjeet luovat yhteistä toimintatapaa
- Annamme palautetta kunnioittavasti
- Puutumme epäasialliseen käytökseen matalalla kynnyksellä
- Arvioimme ohjeiston toteutumista säännöllisesti

## **Epäasiallisen käytöksen käsitteleminen luottamustoimielimissä**

Eettisen ohjeiston valmistelun aikana nähtiin tärkeäksi ottaa epäasiallisen käytöksen puheeksi ottaminen sekä yhdessä sovitut toiminta- ja käsittelytavat mahdollisten tilanteiden ratkaisemiseksi osaksi eettistä ohjeistoa. Epäasiallisen käytöksen käsittelemisen ohjeisto haluttiin laatia mahdollisia esiin nousevia tilanteita ennakoiden ja niitä ennaltaehkäisten.

Pelkkä epäily epäasiallisesta tai vastuuttomasta käytöksestä oikeuttaa ottamaan asian puheeksi. Kunkin valtuustoryhmän, toimielimen ja työryhmän puheenjohtajistolla (puheenjohtaja, varapuheenjohtajat) on erityinen vastuu ja velvollisuus toisia kunnioittavan, avoimen ja osallistavan ilmapiirin luomisessa.

Kokouksissa puheenjohtaja huolehtii siitä, että kaikki osalliset tulevat kuulluiksi ja huomioituksi. Luottamushenkilöinä toimittaessa mielipiteet saattavat törmäävät ja se voi aiheuttaa voimakkaita tunteita. Näissäkin tapauksissa tulee käyttäytyä asiallisesti. Tilanteet voidaan ratkaista erillisessä asiaa koskevassa keskustelutilaisuudessa. Työrauhan varmistamiseksi voidaan tarvittaessa järjestää iltakoulu, jossa käsitellään toimielimen työskentelyä koskevia periaatteita.

Puheenjohtajistot koulutetaan työrauhaa uhkaavien tilanteiden hallintaan muun perehdytyksen ohella. Kuntaan nimetään häirintäyhdyshenkilö/t, joihin voi olla yhteydessä kohdatessa epäasiallista käytöstä.

**Ohjeiden luonnosten käsittely lautakunnissa,  
yhteistoimintaryhmässä, henkilöstöjaostossa ja elinvoimajaostossa**

Lautakunnilla on mahdollisuus käsitellä eettisiä ohjeita ja ohjetta epäasiallisen käytöksen käsittelemisestä luottamustoimielimissä marraskuun 2023 aikana. Lisäksi ohje tullaan käsittelemään yhteistoimintaryhmässä (YTR). Ohjeisto viimeistellään saatujen huomioiden pohjalta ja se tuodaan päätöksentekoon lautakuntiin, kunnanhallitukseen ja valtuustoon alkuvuodesta 2024.